

ŠTUDIJA ZA OŽJE SREDIŠČE NOVEGA MESTA

Kakšen promet v starem mestnem jedru

Postopna vpeljava drugačne prometne ureditve – Zaprt del Glavnega trga – Nove parkirne hiše – Mestni avtobusi skozi staro mestno jedro

Nezadovoljstvo z ureditvijo avtomobilskega prometa v starem mestnem jedru prav gotovo ni novomeška posebnost. In tudi odmiranje srednjeveških mestnih središč se nalezljivo širi po vsej stari celini. Pa vendar so marsikje propadanje nekdanjih živalnih in za pripadnost svojemu mestu izjemno pomembnih trgov, ulic in hiš kar učinkovito zavrli ali jim celo vrnili nekdanji utrip in sijaj. Novemu mestu se na Glavnem trgu skoraj četrto stoletje – vse od konference mest – kaj več kot od zunaj premalati Rotovž še ni posrečilo. Pripadnost svojemu mestu seveda lahko čutijo samo meščani, če je med novomeškimi odgovornimi tudi kaj meščanov, pa je že druga zgodba ...

Mestna občina je zato lani pri podjetju Acer naročila Prometno študijo za ožje središče mesta in jo te dni ponudila v javno razpravo.

Gradivo so obdelali gradbeniki, prometniki in arhitekti, med njimi tudi profesor Vladimir Braco Mušič. Že v uvodu ugotavljajo, da je mestno jedro zgodovinsko, kulturno in krajinsko oblikovno najvrednejši prostor Novega mesta, zato naj bodo vse dejavnosti in vsi posegi v to območje podrejeni varovanju dediščine in jedra kot celote.

V sodobni naravnosti za varstvo dediščine pa je treba poudariti tudi oživiljanje mestnih dejavnosti, kajti brez razvoja ni varstva. Le razvoj gospodarskih in drugih dejavnosti lahko zagotovi trajno varstvo.

V študiji, ki so jo na Rotovžu avtorji in predstavniki sekretariata za okolje, prostor in komunalne zadeve mestne občine predstavili tudi članom odbora za okolje in prostor pri

občinskem svetu, predstavnikom krajevnih skupnosti in Društva Novo mesto ter drugim, predlagajo ureditev prometa v mestnem jedru, pri končni odločitvi pa bodo upoštevali tudi predloge iz strokovne in širše javne obravnave. Vabljeni Društvo arhitektov je predstavitev žal bojkotiralo.

Koliko se jih pripelje z avtom

Pri izdelavi prometne študije so upoštevali vrsto podatkov, ki so jih zabeležili na terenu, od registrskih tablic in števila parkiranih vozil do vstopov in

izstopov vozil na severnem in na južnem koncu jedra med sedmo uro zjutraj in zvečer. Predlog ureditve temelji na urbanističnih analizah in ugotovitvah, upoštevali pa so tudi vrsto drugih gradiv, ureditvenih načrtov in prostorskih dokumentov.

V razčlenitvi stanja obravnava študija namembnost poslopij in površin, število prebivalcev, dejavnosti, obstoječi tekoči, mirujoči, kolesarski, avtobusni in peš promet ter možnosti za izboljšavo razmer.

Predlog prometne ureditve v starem jedru temelji

Nadaljevanje na 2. strani

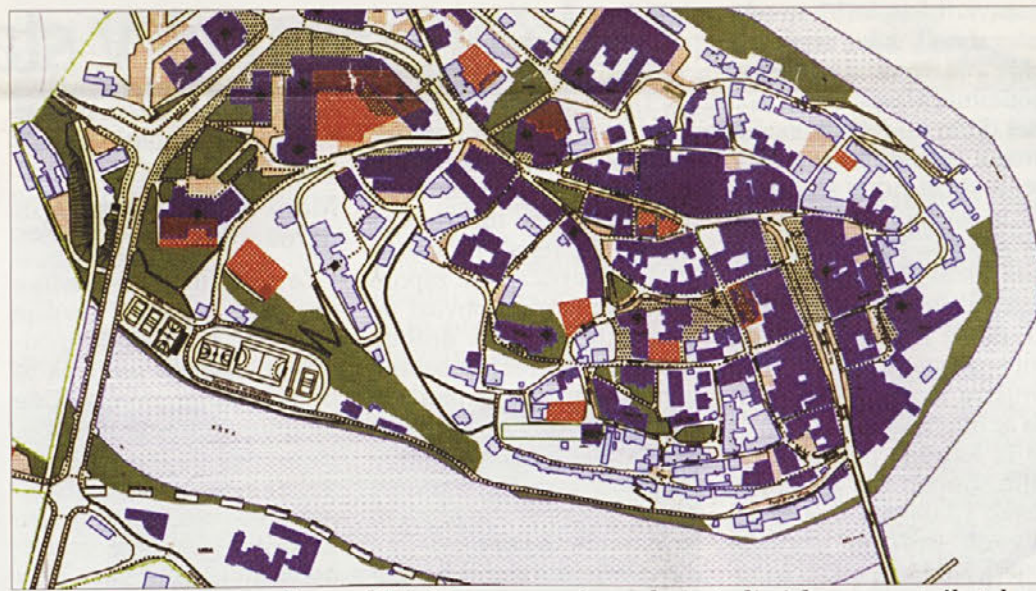
Čez mestni trg... (D.Kette)

Obisk »starih« Novomeščanov

Na pobudo Bogdana Osolnika je pripravljal v Novo mesto večja skupina »starih« Novomeščanov, ki žive v Ljubljani, kjer se tudi občasno srečujejo. Najprej si je 50 udeležencev izleta ogledalo prenovljeno knjižnico Mirana Jarca, nato pa še tovarno zdravil Krka. Tam sta jih sprejela prof. dr. Miha Japelj in Vinko Manček ter jim predstavila podjetje. Po ogledu tovarniških prostorov sta drage goste povabila še na kosilo. Ves čas sta goste spremljala tudi predstavnika Društva Novo mesto. V sproščenem in prijetnem vzdušju jim je naš predsednik Tone Škerlj predstavil delo društva, ki so ga udeleženci izleta z odobravanjem podprli in se pridružili pobudam, ki jih društvo zadnje čase uresničuje.

Poleg tistih Novomeščanov, ki so se iz Ljubljane včlanili že prej, je društvo Novo mesto zdaj pridobilo še 40 novih članov.

EVA SIMIČ

Prometna študija za ožje središče Novega mesta vsebuje tudi risbe prometnih tokov, površin, ki so namenjene samo pešcem, smeri avtobusnih povezav in podobno... V naši zelo pomanjšani sliki seveda vseh teh zanimivosti ni mogoče ločiti.

Nerazumevanje ali kaj drugega?

Staro jedro Novega mesta lahko reši prepoved tranzita čez Glavni trg, nihče pa ni pozival k zapori trga za ves promet

Na odprto pismo z naslovom Kako vrniti življenje v staro mestno jedro, ki smo ga v začetku julija letos naslovili na Mestno občino Novo mesto in celo vrsto drugih podjetij in drugih organizacij, ki delujejo v tem mestu, objavilo pa ga je tudi naše glasilo Izziv 26. junija 2001 in Dolenjski list 12. julija 2001, je prišlo do nekaterih odzivov v zvezi s prometnim režimom skozi staro mestno jedro – Glavni trg.

Tako je najprej g. Milovan Dimitrič v časniku Delo 13. avgusta 2001 obvestil javnost, da je novomeški urar Zdravko Budna zbral 206 podpisov »obrnitnikov, podjetnikov, lastnikov lokalov,

stavn, stanovanj, poslovnih prostorov in vseh zaposlenih« na Glavnem trgu v Novem mestu in s tem protestiral pri županu mestne občine Novo mesto. Sledilo je enako obvestilo V Dolenj-

skem listu z dne 23. avgusta 2001 s podpisom J.Ž. V rubriki »Halo, tukaj je bralec Dolenjca!«, je ga. M.K. iz Novega mesta izrazila zaskrbljenost, ker naj bi prišlo okrog tisoč ljudi in njihovih družin ob kruh, če bo Glavni trg zaprt za promet.

Nobenega odziva pa ni bilo niti v javnosti niti z mestne občine Novo mesto na ostale pozive, ki smo jih v tem pismu naslovili na občino, javne službe, vzgojno

in izobraževalne ustanove ter vodstva gospodarskih firm, čeprav so bili ti pozivi najmanj enakovredni in prav toliko važni kot poziv, da občina v starem mestnem jedru zapre tranzit (to-rej ne celotni promet).

Iz tega sklepam lahko le to, da vsi tisti, ki so protestirali, niso prebrali ali pa razumeli odprtega pisma v celoti. Če bi ga, bi seveda lahko ugotovili, da je bil poziv, ki sem ga v imenu Društva Novo mesto naslovil na odgovorne za »žitje in bitje«

Nadaljevanje na 2. strani

Nerazumevanje...

Nadaljevanje s 1. strani

v tem mestu, celotne narave in sem tako najprej pozval Mestno občino Novo mesto, da izboljša gnotne pogoje in možnosti za obnovitev in ožvitev zastarelih hiš v mestnem jedru (v katerem bi potem tudi trgovci in obrtniki lažje in bolje prodajali). Predlagal sem, da naj Mestna občina Novo mesto omogoči posodobitev starih stavb v mestnem jedru (kar bi privedlo do enakega cilja) ter da izvede razpis za mestnega gospodarja ali arhitekta in razpis za oddajo koncesije za gospodarjenje in za upravljanje s prireditvami v starem mestnem jedru. Samo tak strokovnjak, ki bi odgovarjal za svoje strokovno (in ne politično) delo, bi lahko jamčil, da se v našem mestu ne bo gradilo vse, kar je sicer popolnoma zakonito, pa čeprav ne sodi v določeno okolje in to okolje kazi.

Predzadnji izmed teh pozivov pa se je nanašal na ureditev prometnega režima v mestnem jedru z »zaporo tranzita«. Ker očitno tega pojma pisci protestnih sestavkov, ki sem jih uvodoma omenil, niso razumeli, naj pojasnim, da pomeni tranzitni promet le tisti promet, ki neko relacijo (smer, progo) uporablja zato, da jo prevozi (in pride skozi), ne da bi na tej relaciji karkoli potreboval, da bi se na primer ustavil, kaj kupil, kaj potrošil itd. To torej pomeni, da se zavzemam enako kot soglasno upravni odbor Društva Novo mesto za to, da se onemogoči ljudem, da se iz Kandije peljejo v Bršljin, Bučno vas ali Ločno preko Glavnega trga (velja seveda tudi za obratno smer). Nikjer in nikoli pa nisem napisal niti nikogar pozval, naj mestno jedro zapre za ves promet. Od tistih, ki preko Glavnega trga samo

vožijo, pa ne kupujejo v lokalih na Glavnem trgu, nimajo tam zaposleni trgovci, obrtniki in drugi seveda nobenega prometa.

Morda bi tisti, ki so protestirali in o tem pisali, prišli do boljših podatkov, če bi se kdajkoli udeležili naših javnih tribun in pogovornih večerov, ki jih naše društvo organizira nekajkrat na leto, o čemer smo javnost vedno obveščali po lokalnih glasilih.

S tem sestavkom pa seveda ne morem odgovoriti na morebitna stališča mestne občine Novo mesto k zastavljenim vprašanjem in postavljenim pozivom, ker nam do sedaj na te pozive še ni odgovorila. Prav tako mi ni znano stališče drugih javnih služb in organizacij v Novem mestu, ki na naše odprto pismo prav tako niso reagirale, razen podjetja TPV d.d. Novo mesto, ki nam je zagotovilo svoje sodelovanje pri zastavljenih dejavnostih.

Predsednik društva:
ANTON ŠKERLJ

Pikice na eni od risb iz prometne študije za ožje središče Novega mesta pomenijo površine, namenjene pešcem – prostor med Rotovžem in nasprotnim pročeljem je torej zaprt za motorni promet. Puščice nakazujejo možnosti za vožnjo z avtomobili.

Kakšen promet v starem mestnem jedru

Nadaljevanje s 1. strani

na različnih omejitvah, zlasti glede parkiranja in vožnje skozi mesto čez Glavni trg. Tekoči promet se umiri in upočasni z zaporo ter enosmernimi obvozi po stranskih ulicah – drobno členjeno omrežje postane prepočasno za prevoz skozi mesto, sprostitev prometa spodbudi nemoteno oskrbo dejavnosti v jedru, dogajanja na prostem ter peš in kolesarski promet.

Študija usmerja parkiranje na parkirišča in v parkirne hiše na obrobju jedra, od koder bi v mesto vozili avtobusi. Vožnja z

njimi bi morala biti cenejša od plačila za parkiranje v mestnem jedru.

Manj hrupa, smradu in ogrožanja

Za vsebinske usmeritve predlagajo avtorji študije take dejavnosti, ki ne spodbujajo tekočega prometa in parkiranja ter zato tudi ne hrupa, izpušnih plinov, psihičnih obremenitev in občutka nevarnosti.

Bistvo nove prometne ureditve je zapora osrednjega dela Glavnega trga pred rotovžem. Promet preko jedra teče po stranskih ulicah, za potrebe tržnice pa se zapre Florjanov trg.

Ker so za tako ureditev prometa nujni zahtevni posegi, predlagajo avtorji študije postopnost korakov, čeprav naj bi vsaj nekaj od novosti vpeljali že ob odprtju severne obvoznice.

V nadaljevanju so v študiji obdelali več različnih mestnega potniškega prometa skozi ožje središče, predvideli prostorsko-ureditvene ukrepe za Glavni trg, Florjanov trg s tržnico, Frančiškanski trg, Novi trg in ulice, predlagajo pa nove parkirne hiše pri Portovalu, v Kandiji, na Loki, manjše za blok na Rozmanovi, na Ulici talcev, pod Kapitljem, pod tržnico, pod Do-

mom kulture, pri Muzeju NOB, na Mej vrti ter notranje pri Kulturnem centru Janeza Trdine, pri Knjižnici Mirana Jarca in na Rozmanovi.

Parkiranje v središču ne bo poceni

Podrobno obravnavajo tudi organizacijsko in denarno plat parkiranja glede izkoristka parkirnih prostorov, ureditve območij kratkotrajnega parkiranja (»modrih con«), parkiranja vozil stanovalcev, ki bi lahko plačevali parkirno povprečnino za največ eno vozilo, in tarifnih razredov. Za dostavna vozila bi v jedru uvedli prevoznino, za vse ceste, kjer bi bil dovoljen motorni promet, pa bi veljala omejitev hitrosti 30 kilometrov na uro.

V zaključku predlagajo avtorji postopnost, prednostne ukrepe in upoštevanje izkustvenih strategij: zakonske, upravne, denarne, tehnične, tehnološke in predstavitvene. Vsekakor pa nedvoumno soglasje med državo, mestno občino, mestnimi četrtmi in civilno družbo, ki jo lahko upravičeno zastopa tudi Društvo Novo mesto.

Povzel: M. MOŠKON

Prometna študija za ožje središče mesta podrobno obravnava število avtomobilov, ki se skozi Glavni trg samo sprehodijo, kot tudi tiste, ki se ustavijo.

Za obnovitev in oživitev

Meščani so se prizadeto odzvali na poziv Društva Novo mesto in novomeškega županstva – Največ predlogov za ljubiteljska društva in gledališče – Meščani so pripravljene tudi denarno podpreti obnovo poslopja

Kot smo na kratko že poročali v junijski številki našega glasila so se po pooblastitvah župana mestne občine Novo mesto in upravnega odbora Društva Novo mesto sestali v pisarni vodje županovega kabineta Staša Vovk, Sandra Boršič, Marjan Moškon in Slavko Gegić ter pregledali anketne lističe in predloge za obnovitev in oživitev novomeškega Narodnega doma.

Prispelo je 553 izpolnjenih anketnih lističev ZA NAŠ NARODNI DOM. Meščani so lahko odgovarjali na vprašanja: kje stoji poslopje Narodnega doma, kaj predlagajo, naj bo v obnovljenem domu, ali so pripravljeni prispevati v Sklad za obnovitev in oživitev Narodnega doma ter koliko oziroma kaj.

Neodvisno od ankete je prispelo tudi 19 pisnih predlogov in mnenj meščanov o obnovitvi, oživitvi in vsebinah v obnovljenem Narodnem domu. Večinsko mnenje izraženo v teh predlogih se ujema z mnenji iz anketnih lističev.

Večina predlaga, naj bi bilo v Narodnem domu tisto, kar je nekoč že bilo: gledališče, kino, kavarna, čitalnica, baletni studio, posvetovalnica, predavalnica, spominska soba. Prostori v Narodnem domu naj bi bili namenjeni za dejavnosti ljubiteljskih društev. Menijo pa tudi, da sta ureditev Narodnega doma in njegova vsebinska zapolnitev neločljivo povezana s celotno podobo mestnega jedra (od vsebinske, komunalne in prometne ureditve do denacionalizacijskih rešitev). Eden izmed piscev celo izrecno predlaga posvetovanje s strokovnjaki o prostorsko ureditvenem načrtu z vsemi potrebnimi analizami v več inačicah z možnostjo postopne uresničitve.

Drugačen je samo predlog za umestitev bodoče fakultete za podiplomski študij arheologije, zgodovine, restavracije in konzervatorstva, utemeljen z bogatimi arheološkimi najdišči, mednarodnim ugledom Dolenjskega muzeja in razpoznavnostjo Novega mesta.

Skupina ugotavlja in predlaga

Vse zamisli moramo vključiti v razvoj mesta in celovito oblikovanje kulturne politike v mestni občini Novo mesto. Prostore v Na-

rodnem domu moramo nameniti spodbujanju društveno-družabnega življenja in delovanju nepridobitnih kulturnih dejavnosti. Velja razmisliti o predlogu, da je treba za delovanje obnovljenega Narodnega doma strokovno opredeliti tudi ureditev njegove širše okolice. Zamisel o fakulteti za arheologijo je izjemno pomembna, vendar je treba ta predlog obravnavati na državni ravni, taka ustanova pa sodi v sklop bodočega študentskega središča in ne v Narodni dom. Člani pooblaščen skupine predlagajo, naj Mestna občina Novo mesto in Društvo Novo mesto ustanovita Sklad za obnovo Narodnega doma. To namreč želi večina anketirancev in piscev predlogov, ki:

1. menijo, da sta obnovitev in oživitev Narodnega doma potrebni,
2. predlagajo, naj dobijo streho v obnovljenem domu društva, gledališče, kavarna z multimedijko in spletno čitalnico ter mla-

dinsko središče,

3. predlagajo, naj imajo pri umestitvi v obnovljeni Narodni dom prednost nepridobitne prostočasne dejavnosti,

4. so pripravljene denarno podpreti obnovo poslopja.

Kaj pravijo meščani

Pred poročilom o žrebanju za nagrado piscem obširnejših predlogov pogledjmo vsaj nekaj njihovih misli:

Fani Kranjc, Kandijska 46:

»... Podpiram Društvo Novo mesto, ki se zavzema za obnovitev in popestritev mestnega jedra in zaprtje avtoprometa.«

Sonja Rostan, plesna pedagoginja, Mestne njive 5:

»... Zdi se mi najboljše ideja o prostorih novomeškega gledališča in kavarni, morda občasno z živo glasbo. Zdi se mi, da je to najbolj v skladu s tradicijo, ali po pesniško rečeno, z duhom te stavbe ... dobro bi bilo imeti še eno baletno dvorano, polno svetlobe, z okni, ki se odpirajo in zračijo prostor, z bližino garderobe (vendar z možnostjo tudi za kakšno drugo uporabo).«

Društvo upokojencev Novo mesto:

Prvi narodni dom na Slovenskem je bil po zaslugi zavednih Novomeščanov zgrajen leta 1875. Leta 1925 ga je prevzelo Sokolsko društvo, ki je dom preimenovalo v Sokolski dom. Po drugi svetovni vojni je bil v njem najdlje časa Dom JLA, zdaj pa prazen čaka – na končni propad – ali pa morda le na oživitev in vrnitev v roke prebivalcem mesta?? Fotografijo je natisnilo Sokolsko društvo v Novem mestu, natisnjena pa je bila okoli leta 1930. Hrani jo Dolenjski muzej v Novem mestu.

»... dejavnosti našega društva se skoraj v celoti pokrivajo z nekdanjimi dejavnostmi Narodnega doma. Zato predlagamo, naj se Narodni dom nameni za

ponovno oživitev teh dejavnosti in dodeli za uporabo Društvu upokojencev Novo mesto...«

Branko Vrbinc, Gotna vas 20:

»...Nikakor naj bi prostori ne bili oddani trgovinam (tekstil, obutev, špecerija in pod.), uradom (in reševanju njihove prostorske stiske) in gostinstvu (kamor bi si hodili gasiti žejo pijančki) ... nekdanja kinodvorana naj ostane še naprej prostor za predavanja, kulturne prireditve, filmske predstave ... v Domu naj bo tudi kavarna ... prostor naj dobi turistični informacijski center ... v mestu manjka ustanova kot je v Ljubljani Bukvarna...«

Folklorno društvo Kres:

»... Najbolj nas tare shranjevanje noš, glasbil in drugih pripomočkov. Do zdaj smo gostovali že pod petimi različnimi strehami, prostori pa so bili zvečine neprimerni za shranjevanje. Zaradi tega in pogostnega preseljevanja se je mnogo stvari poškodovalo ali izgubilo.

Nadaljevanje na 7. strani

Skupina, pooblaščen za obdelavo ankete in pisnih mnenj za obnovo in oživitev Narodnega doma v Novem mestu je izmed pošiljateljev predlogov izžrebala glavno nagrado »Monografijo Novega mesta« (Foto: Peter Mali)

Kandijska cesta – obstoječe stanje v letu 2001

Zaporedje dogodkov

LETO 1989

V drugi polovici meseca marca je postalo jasno, da se bo začela prenovitev Partizanske ceste (zdaj Kandijska). Hitra zagotovila sredstev in inflatorna gibanja so pospešili začetek del brez poprejšnjih potrebnih načrtov. Komite za urbanizem pri občini Novo mesto je zaprosil ožji odbor za prenovu starega mestnega jedra za soglasje pri določenih delih na omenjeni cesti. Odbor je 6. aprila 1989 zavzel negativno stališče do predvidenih posegov. Zaradi tega je bil 7. aprila 1989 sklican odbor v širšem sestavu, ki pa ni mogel prevzeti odgovornosti za dela, ki se izvajajo na tak način (brez predhodnega načrta in pod tako prisilo roka). Predlagana je bila preložitve začetka del vsaj za teden dni, v tem času pa naj bi strokovna skupina odbora predstavila probleme in nakazala rešitve, ki bi bile čimbolj v skladu z nameni prenove Kandije in celotnega mestnega jedra. Strokovna skupina se je 10. aprila 1989 sestala še enkrat, kjer so bili problemi ponovno temeljito obdelani.

Na sestanku smo ugotovili, da so se dela že začela in da je nemudoma potrebno začeti spremljati izvajanje del, da bi zagotovili interese prenove Kandije. Operativno spremljanje obnove Partizanske ceste sva izvajala v glavnem arhitekt Blatinik in Lapajne, pri čemer je določene probleme pomagal reševati g. Račević, univ. dipl. gr. ing. Naše delo (zapisniki, skice sprotnih ureditev in drugo) je zajeto v mapi pod naslovom Obnova Partizanske ceste in je bilo oddano kot Poročilo za izvršni svet občine Novo

Vrnite brežine Novomeščanom!

Kako se dela, kako se naj ne bi delalo, ali zakaj naj ne bi bilo lokacije Vavžik na Kandijski ulici tik ob reki Krki

mesto pod št. P-01/89 datum 23.5.1989 ter je dostopno javnosti.

V poročilu posebej izpostavljam tri dokumente, katere je pripravil Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto in so sestavni del tega poročila:

1. dopis zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Zavodu za družbeno planiranje dne 12. septembra 1985. Zadeva: Smernice za obdelavo lokacije, objekt: Nova lekarna in Zavod SMH Novo mesto, lokacija: ZN Zdravstveni center v Kandiji (ZN-10/76). V dopisu začasni poslovodni organ arhitekt Jovo Grobovšek iz črpnno in bogato predstavi Kandijo in njene probleme ter hkrati ponuja rešitve. Moram reči, da je bilo to bogato gradivo, ki je aktualno danes še bolj. Takrat, ko sva se z arhitektom Blatinikom morala hitro odločiti o nekaterih podrobnostih, je bilo neprecenljive vrednosti.

2. Dopis zavoda Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje Novo mesto 4. aprila 1989 v zadevi: Partizanska cesta, popravila kanalizacije in vodovoda (za Komunalo Novo mesto) – direktor Jovo Grobovšek. Dopis govori o tem, da izboljšanja Partizanske ceste niso v prid ohranjanju pomembnega predela mesta in njegovega sodobnemu in bodočemu razvoju, našteva pa tudi pomembne podrobnosti ostale infrastrukture. Prizadelost avtorja je zlasti značilna v zadnjem odstavku

dopisa: »...želimo si, da bi nekoč ime mesta pisalo v turističnih zemljevidih **Novo mesto** (zanimivo), če že ne **Novo mesto** (vredno ogleda)«.

3. Dopis zavoda Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje dne 19. aprila 1989, kjer direktor zavoda arhitekt Jovo Grobovšek govori o potrebnih pogojih, ki bi omogočili oživitve predela Kandije.

Za razumevanje celotnega članka bom navedel osnovne zamisli oživitve Partizanske ceste, kakor jih je podal arhitekt Grobovšek v svojem dopisu:

a) Kandija je zgodovinsko pomemben del zgodovinskega Novega mesta in kot taka enakovredna srednjeveškemu jedru.

b) Brežine reke Krke so nadvse pomemben življenjski prostor prebivalcev mesta vseh starostnih obdobj in nagnen.

c) Na Kandijo mora težiti življenje pešca in meščana

iz naselja Majde Šilc (današnja Jakčeva ulica), Grma, dela Šmihela, Leba-nove in Mirana Jarca, delno tudi Drske in Broda.

d) Kandija mora postati del najbolj dostojanstvenega okolja, kraj srečevanja in preživljanja zasluženega prostega časa.

e) Ukinitev vsega tranzitnega prometa.

Nadalje dopis v podrobnostih govori o posameznih objektih, kjer je rečeno v točki 8: **odstranitev stavb Partizanska 10 (Barbičeva hiša) in Partizanska 12 (delavnica Vavžik) ter razmislek o nadomestnem paviljonu na tem mestu ter izhodihi na vodo v pontonske pomole in čolnarne ter kavarno in restavracijo na vodi...**

In še o Partizanski 12 (delavnica Vavžik): stavba je brez vseh kvalit, le gabaritno nakazuje način pozidave in urejanja Kandije. Sklep: stavba se odstrani in na platoju kasneje izvaja ureditev po celovitem kon-

ceptu »Kandija«.

Iz navedenega se vidi, da ni mogoče reševati posameznih objektov v Kandiji brez videnja celote, kar sva z arhitektom Blatinikom tudi poudarila na koncu poročila izvršnem svetu občine Novo mesto.

LETO 1995 – 1996

Na podlagi študija problematike celotne Kandije in določenih izzivov kandijskega križišča sem poskušal leta 1996 na razstavi »Kandija iz preteklosti v prihodnost – vizije in realnost« prikazati posamezne probleme in jih reševati v celoti. Pri tem sem kolikor je le mogoče upošteval zgoraj našete smernice arhitekta Grobovskega iz let 1985, 1988 in 1989. Velika spodbuda so bili tudi posveti z Marinko Dražumerič, dipl. umetnostno zgodovinarico in etnologinjo. Moram poudariti, da je ena izmed značilnosti predloga celovite rešitve odprtost Kandije proti staremu mestnemu jedru in s tem v zvezi po-

polna dostopnost desnega brega reke Krke ter povezava Kandije ob reki s Portovalom.

Logična posledica takih ureditev je predlog, da na sami brežini reke Krke ne bo nobenih novogradenj.

Celovita rešitev obsega Kandije je bila predstavljena še dvakrat: na razstavah v Novem mestu in Ljubljani in objavljena leta 1996 v Novomeškem zborniku.

LETO 2000

Sem član Odbora za okolje in prostor pri Mestni občini Novo mesto. Na 13. seji smo dne 27. junija 2000 obravnavali tudi premoženjsko pravne zadeve – soglasje je k prodaji stavbnih zemljišč v lasti občine. Med drugimi zemljišči je bila na prodaj tudi parcela št. 469 površine 327 m² – neposredno poleg delavnice Vavžik. Glede na povedano problematiko Kandije sem postal pozoren in sem stanje razložil odboru. Odbor je nato sklenil, da naj se iz predloga sklepa št. 1 umakne in ponovno preveri naslednja zemljišča pod zaporednimi številkami: **24. parc. št. 469, stanovanjska stavba v izmeri 241 m² in dvorišče v izmeri 86 m²,**

k.o. Kandija (počakati do rekonstrukcije Kandijske ceste).

Kasneje o tej parceli nismo več razpravljali.

LETO 2001

Najprej so me dosegle govorice, da naj bi se napravila nadomestna gradnja delavnice Vavžik, da je že podano tudi spomeniškovarstveno soglasje, pa nisem verjel. Tudi na vprašanje na odboru nisem dobil odgovora. Po pismeni zahtevi 24. aprila 2001 sem junija 2001 le dobil odgovor sekretariata za okolje in prostor – oddelek za prostorsko planiranje, kjer je razvidno, da je:

1. lokacijska dokumentacija Vavžik bila narejena že januarja 2000,

2. geodetski posnetek pa že decembra 1999,

3. da je parkirni prostor v sklopu lokacije Vavžik narisan prav na parceli 469 ko Kandija, o katere prodaji smo razpravljali na odboru in sklenili, da se počaka do rekonstrukcije Kandijske ceste.

4. Da je zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Nm 13. marca 2000 izdal popolnoma nasprotno soglasje od tistih pogojev, ki jih omenjam iz leta 1989 (pripravil konservator Tomaž Golob, univ. dipl. um. zg., direktor D. Breščak, univ. dipl. arheolog). Soglasje iz leta 2000 v bistvu na kratko, brez globlje analize dovoljuje objekt in trdi, da je oblikovanje usklajeno s projektantom. Dodan je odstavek o parkirnem prostoru – v nasprotju s temeljitimi analizami prostora, ki jih je podal arhitekt Grobovšek v treh dokumentih in v katerih je zavrnil lokacijo na tem mestu.

5. Med tem sem izvedel, da je bila parcela št. 489 k.o. Kandija kljub sklepu odbora prodana. Zanima me,

Živeti z mestom

Naše mesto je naš skupni dom. Dom? Ali v njem res živimo in ravnamo tako kot doma?

V lastnih domovih si bolj ali manj vsi želimo urejenosti, prijaznega stika z okolico, prijetnega vzdušja med sosa- novalci. Če kaj preurejamo, se posvetujemo, premislimo in končno uredimo tako, da je prijazno do vseh in v prid vsem v našem domu. Če tako ravnajo tudi naši sosedje, je prijazna naša sosesčina, naša ulica, soseska, mesto. Seveda se idealizirana slika podre, če prevlada v družini samovolja, nasilje, prestižna bahavost, samovšečnost, občutek samozadostnosti.

Mi vsi smo meščani tega mesta. S svojim ravnanjem in obnašanjem vsakdo prispeva k značilnemu utripu življenja v tem mestu. Žal se prepogosto dogaja, da se naše ravnanje izven lastnega doma in dvorišča bistveno spremeni: vsi smo le še mimoidoči, šoferji, espeejenci, podjetniki, uradniki, politiki, Potreben občutek za prijaznost splashni, in kar je še huje, vsakdo želi uveljaviti svoj interes, ki ni vedno skladen s pričakovanji večine, žal prepogosto ob botrovanju politikov.

Vsako, ki stopa iz svojega dvorišča v javni prostor, ki kot naložbenik načrtuje, ki kot inženir snuje, ki kot delavec v javnih službah ureja, ki kot uradnik odloča, ki kot politik pokroviteljsko modruje, ki se kot posameznik kjerkoli že najde kot delavec – ustvarjalec v tem mestu, bi moral predvsem dojemati to mesto kot svoj – naš skupni dom. Ravnati bi moral tako, kot to večina meščanov pričakuje. Zado-

voljivo je marsikaj, dobro je le tisto, kar je dobro za to mesto, to je za ljudi, ki tu živimo.

Pobude naložbenikov so sicer hvalevredne, saj prispevajo k razvoju mesta. Primernost podanih predlogov glede predlagane dejavnosti, prostorske ume- stitve, prometnih in drugih vplivov, glede primernosti videza in podobno pa bi morala biti podvržena temeljiti strokovni presoji na ravni strokovnih – načrtoval- skih služb mestne občine. Vloga teh ne bi smela biti le formaliziranje vlog in njihovo posredovanje v obdelavo urba- nističnim uradom, ki pač od obdelave predlogov – risanja željenih rešitev, živi- jo. Dovolj zgovornih primerov priča, da posamezniki ne prodajajo le inženir- skega znanja, pač pa tudi svojo (strokov- no) dušo – a žal, posredno tudi dragoceni mestni prostor.

Ta rod naložbenikov in načrtovalcev kaže svojo življenjsko silo, strokovnost in kultiviranost v zgrajenem času, ki ga živimo. Bomo pustili za sabo kaj tako prijaznega, da se bodo bodoči rodovi s spoštljivostjo ozirali na naše delo? Bo kdo vprašal, kdo so bili politiki, ki so usmer- jali razvoj, ali pa bodo ti bolj poznani kot botri polomij, ki jih puščamo za sabo?

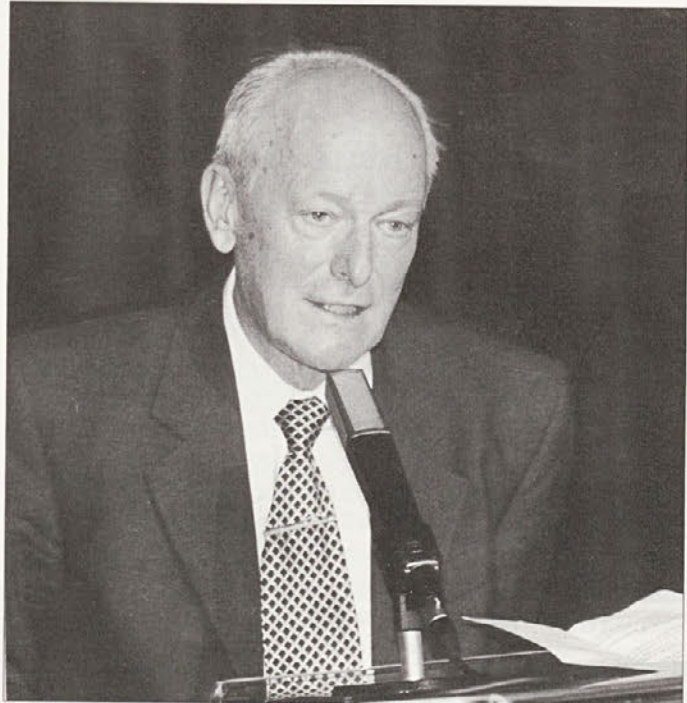
Po vesti te sprašujem, moj strokovni kolega, moj (ne)znani politik, moj someščan in po zavesti, ali res pripadaš temu mestu?

IVAN HROVATič

Kandijska cesta in ena izmed možnosti njene ureditve

(fotografiji in montaža: Marijan Lapajne)

Prof. dr. Miha Japelj

1. Namesto uvoda

Dvajseto stoletje je bilo posebej značilno v razvoju človeštva. Priča smo bili silnemu, fantastičnemu in nedoumljivemu razvoju znanosti, tehnologije in tehnike. Gradili smo mostove, ceste, elektrarne, atomske centrale, stroje, letala, rakete, odkrivali povsem nova zdravila, nuklearno energijo, računalnike, genetsko in genski inženiring, letimo v vesolje in še in še.... Ta fantastični, skoraj grozljivi in eksplozivni razvoj tega našega (novega) sveta pa ni upošteval svojega temnega nasprotja v številnih povsem nedoumljivih groznjah in nasprotovanjih. Žalostna resnica je, da tudi v današnjem svetu veljajo entropija in Murphyjevi zakoni, kjer se najlepše vrednote sprevržejo v nenavadna nasprotja. V našem silnem zagonu se niti navedali nis(m)o da sistematično uničujemo naša polja, sekamo gozdove, uničujemo jezera, reke, morja, rastline, ubijamo živali in povzročamo grozljive ekološke napake. V sodobnem človeštvu (človeku) se prav danes sproščajo nerazumljive in nerazložljive strasti neskončnega sovraštva, vrstijo se najbolj krute vojne in poboji nedolžnih ljudi, otrok, narodov.

Sodobno človeštvo se navkljub tem težkim trenutkom, ki jih danes preživljamo, vedno bolj in bolj zaveda, da v našem svetu ne sme biti več prostora za mračnijaštvo, krutost in brezobzirnost. Zaveda se svojega resničnega poslanstva, ki temelji na drugačnem pristopu, na drugačni filozofiji, na medse-

bojnem spoštovanju in na drugačnemu načrtovanju jutrišnjega razvoja. Novo stoletje, ki postaja stoletje znanosti, stoletje medicine in informatike, bo jutrišnji svet popolnoma spremenilo. Veljala bo le prava informacija v pravem času. Veljalo bo znanje, ki bo interdisciplinarno, multidisciplinarno in globalno. Veljalo bo izobraževanje (bolje: učenje!) skozi vse življenje. Uspešni pa bodo le tisti ljudje in narodi, ki bodo sposobni z novimi znanji in spoznanji čimprej tržiti in to po vsem svetu.

Stopamo v novo tisočletje, stopamo v čas, kjer bo za mlade in uspešne ljudi ključnega pomena moderna izobrazba in vrhunsko znanje. Zato bo smotno načrtovanje šolstva v vseh stopnjah izobraževanja za našo mlado državo bistvenega in ključnega pomena. Zakaj se ne bi tega dejstva med prvimi najprej zavedali Dolenjci in Belokranjci?!

2. Ustanovitev visokošolskega središča v Novem mestu

V Novem mestu in na Dolenjskem že vrsto let tli velika želja, da bi tudi pri nas ustanovili univerzo. Četrto univerzo v Sloveniji. Univerzo, ki bi povezovala ogromen znanstveni, kulturni, gospodarski in razvojni potencial, ki ga imamo v naši regiji. Prav Novo mesto spada med gospodarsko daleč najuspešnejša področja v Sloveniji. Bogata šolska in kulturna tradicija nas morata še naprej siliti in spodbujati k višjim ciljem, da končno ustanovimo našo univerzo. K sodelovanju bi povabili zares števil-

Nov izziv v novem času

ne in vrhunske strokovnjake in univerzitetne profesorje, ki jih naša regija premore v izobilju. Naša prizadevanja in pričakovanja smo snovali v okviru našega društva »Akademska pobuda Univerza v Novem mestu«, ki smo ga registrirali 30. septembra 1998. Seveda smo člani našega društva delovali le prostovoljno, zato nismo mogli ukrepati profesionalno in pogosti vse zahtevno in zapleteno kolesje naprej.

Pomemben premik in nov mejnik pa se je zgodil letos v četrtek, 27. septembra na 30. seji občinskega sveta mestne občine Novo mesto. Na predlog predlagatelja dr. Marjana Blažiča smo na tej seji soglasno sprejeli sklep o soustanovitvi zavoda VISOKOŠOLSKO SREDIŠČE NOVO MESTO. Ustanavljanje Visokošolskega središča so dejansko podprla vsa pomembna podjetja iz naše regije. Novoustanovljeni zavod in naše društvo »Akademska pobuda Univerza v Novem mestu« naj bi vnaprej aktivno sodelovala pri pripravi novih visokošolskih programov. Društvo pa naj bi prednostno proučilo možnost ustanovitve posebne fakultete za visoke tehnologije (»High-Tech«), ki naj bi bila zanimiva in edinstvena posebnost pri univerzitetnem študiju v Sloveniji.

3. Ustanovitev mednarodne podiplomske fakultete (šole) za visoke tehnologije (»High-Tech«)

Naše društvo »Akademska pobuda Univerza v Novem mestu« sestavljajo ugledni strokovnjaki, med katerimi je več vidnih in uveljavljenih univerzitetnih profesorjev, doktorjev znanosti in vrhunskih raziskovalcev. Že v prejšnjih letih smo podpirali smotrnejšo in boljše organizacijo in delovanje posameznih višjih in visokih šol v Novem mestu. Posebno pa si prizadevamo, da bi v Novem mestu, čimprej, kot bo le mogoče **organizirali medna-**

rodno podiplomsko fakulteto (šolo) za področje visokih tehnologij (»HIGH-TECH«). Naše gospodarstvo, predvsem novomeška farmacevtsko-kemijska in strojna industrija, je doseglo zavidljivo razvojno, proizvodno in strokovno raven in predvsem velik mednarodni ugled. Uspešen nadaljnji razvoj in rast novomeške mednarodno uveljavljene industrije pa je prednostno pogojen z vzgojo moderno izobraženih in mladih strokovnjakov, prednostno s področja vrhunskih tehnologij, iz širšega področja sodobnih industrijskih panog, prednostno iz farmacevtsko-kemijske industrije in strojne industrije.

Ustanovitelji novoustanovljenega Visokošolskega središča Novo mesto so tudi skoraj vsa najpomembnejša dolenjska in belokranjska podjetja, ki naj bi tudi podprla naša prizadevanja za ustanovitev takšne mednarodne podiplomske šole (fakultete). Programe mednarodnega tkzv. kreditnega študija bi prednostno pripravljali na področjih farmacevtske in strojne industrije. Naše društvo bo pripravljalo ustrezne načrte in mednarodno primerljive programe in priprave za organizacijo mednarodne fakultete za podiplomski študij visokih tehnologij, prednostno s področij biotehnologije, biokemije, kemije, farmacije, medicine, načrtovanja zdravilnih učinkovin, informacijske tehnologije in strojništva.

Znanje, ki ga danes vrhunsko obvladujejo strokovnjaki v našem gospodarstvu (Krka, Revoz, Novoles itd.), je pomembno dopolnjevanje »klasičnega študija« na obeh naših univerzah. V predvideni mednarodni podiplomski študij (vsaj dvoje-

zični) bomo vključevali mlade študente z dokončano drugo stopnjo visokošolskega študija iz Slovenije in tujine (Poljska, Rusija, Češka, Slovaška, Hrvaška, Italija, Avstrija, Madžarska itd.), ki bi se navduševali za sodobne »High-Tech« programe. V našo sredino bomo povabili znane slovenske univerzitetne profesorje in priznane vrhunske raziskovalce ter profesorje iz razvitih držav (Rusija, Poljska, Avstrija, Nemčija, Češka, Nizozemska, ZDA, Velika Britanija, Madžarska, Italija itd.).

Naše društvo naj bi pripravilo mednarodno primerljive programe študija skladno z že uveljavljenimi mednarodnimi programi, ki jih financira EGS. Uvedli naj bi internacionalni kreditni sistem šolanja in pripravili skupinske in individualne programe šolanja. Pozitivna odločitev za ustanovitev mednarodne podiplomske fakultete (šole) za visoke tehnologije bi predstavljala predvsem uresničevanje naslednjih interesov in ciljev:

❖ v Novem mestu bomo ustanovili prvo mednarodno podiplomsko šolo v Sloveniji na področju visokih tehnologij, ki bo omogočala pridobitev doktorskih nazivov,

❖ dopolnili bomo ponudbo obeh slovenskih univerz z novim, komplementarnim in mednarodno izmenljivim študijskim programom,

❖ zadostili bomo potrebam gospodarske družbe po kadrih oz. strokovnjakih s širokim multidisciplinarnim znanjem s področja visokih tehnologij,

❖ zagotovili bomo kvalitetnejši regijski razvoj raziskovalne in izobraževalne dejavnosti v Novem mestu in naši okolici,

❖ izkoristili bomo geografski položaj Novega mesta in Slovenije za oblikovanje bodočega mednarodnega študijskega centra, ki bi po-

Kam bi del?

(Foto: Tone Gošnik)

krival potrebe Slovenije in evropskih držav.

❖ Ustvarili bomo pogoje, da bodo v Novem mestu študentje zaključevali svoje disertacije. Dobili bomo nove, mlade vrhunsko izobražene doktorje znanosti.

Ustanavljanje novih visokošolskih središč in specialnih fakultet prav gotovo spada med sodobna slovenska prizadevanja po decentralizaciji v visokem šolstvu. Naši novi programi in novi visokošolski centri bodo zanesljivo vnašali nove pristope in tudi konkurenco do klasičnih programov v obeh slovenskih univerzah. Bodoči programi bodo vplivali kot katalizator pri prenovi slovenskega visokega šolstva, ki naj bi bilo še bolj razvojno naravnano in usklajeno z najpomembnejšimi razvojnimi programi slovenskega gospodarstva.

Novo visokošolsko središče v Novem mestu, vsi številni obstoječi višje in visokošolski programi, morebitna nova fakulteta za visoke tehnologije (»High-Tech«) in sploh vse novo na področju vrhunškega šolanja mladih bo prav gotovo prineslo v naše kraje novo kvaliteto, novo, ustvarjalno okolje in vzdušje, nova znanja in visoke kulturne in etične vrednote vseh občanov.

Predsednik društva
»Akademska pobuda univerza v Novem mestu«
prof.dr. MIHA JAPELJ

Kaj bo v stari porodnišnici?

Novomeški Zavod Lokalpatriot s knjigarno Goga in galerijo Simulaker skrbi razen za prirejanje priložnostnih razstav tudi za predstavitve likovnih umetnikov in arhitektov.

Tako je pred kratkim v knjigarni Goga na Glavnem trgu predstavila svoje diplomsko delo »Prenova stare porodnišnice« arhitektka Petra Ostanek. V nalogi se ukvarja z usodo zapuščene novomeške stavbe, njene povezave z mestnim središčem ter oživitvijo dejavnosti v njej in okoli nje. Podaja predlog za rešitev prostorskih zagat Upravne enote, ki zdaj domuje pod tremi različnimi strehami, za povezavo med njenimi deli, za dostop in prepoznavnost. Namen naloge je tudi oživitev tega območja in vzpostavitev odnosa do reke Krke, ki v Novem mestu še vedno ni določen.

Za obnovo in oživitev

Nadaljevanje s 3. strani

Hranimo več kot 200 kompletov različnih noš iz šestih slovenskih pokrajin in jih nenehno obnavljamo ter dopolnjujemo tako, da število ves čas narašča. Za shranjevanje tega dragocenejšega ljudskega blaga bi potrebovali najmanj 80 m² suhega in zračnega prostora...«

Spominska soba zaslužnih

Zdenka Vidic, Trdinova 18:

»... Moja razmišljanja strnem v nekaj točk: kavarna, prostori za delovanje različnih društev, prostori za interesne dejavnosti Društva upokojencev, spominska soba zaslužnih Novomeščanov, dvorana za ples in družabna srečanja upokojencev.«

Nežka But, Stranska vas 43c:

»... ponujam v razmislek nekaj svojih zamisli: spominske sobe zaslužnih Novomeščanov, Leona Štuklja in Sokolov, manjša dvorana za literarne in glasbene večere, restavracija z zdravno in vegetarijansko prehrano, čajnica (stregli bi izključno čaj in pecivo), plesna dvorana za starejše meščane (ob prijetnih zvokih evergreenov), kavarna, prostori za delovanje različnih društev...«

Jože Malenšek u.d.i.s, Nadmlini 76:

»... Po mojem mnenju je najprimernejša vsebina podobna taki kot je nekoč že bila, to pa je kvaliteten prostor za zbiranje novomeške inteligence, ki naj bi prinesla v javno življenje več pozitivnega... V kolikor bo za obnovo Doma izbran način s Skladom za obnovo in oživitev, sem kot lastnik projektivnega biroja pripravljen brezplačno izdelati načrte strojnih inštalacij.«

Franci Kek, Šolska 6:

»... Bojim se, da bo najbolj pametno postaviti eno tako lepo tablico z napisom: TUKAJ JE NEKOČ STAL NARODNI DOM, KI JE BIL V LETIH ...«

Danja Bajc, Mestne njive 11:

»... Menim, da bi bilo smotrno v stavbi urediti lutkovno gledališče, za kar vam bi bili otroci neskončno hvaležni... Novomeščani so že v svojo sokolsko

organizacijo vključevali lutkarstvo... Za lutkovno gledališče bi bilo dovolj le nekaj prostorov, ostali pa bi bili lahko namenjeni drugim dejavnostim za otroke, predvsem **ustvarjalnosti**,... ki mlade lahko odvrne od stranpoti. V stavbi pa bi ne nazadnje ostalo še dovolj prostora za dva ali tri razstavne protore, kjer bi novomeški likovni ustvarjalci razstavljali svoja dela.«

Marjan Kuhar, univ. dipl.ing., Kettejev drevored 33:

»... nobena izmed dejavnosti, navedenih v anketi Društva Novo mesto, realno ne more obstajati v pogojih Narodnega doma brez temeljitih lokacijskih sprememb širše okolice... najprej naj se naroči prostorsko ureditveni načrt kompleksa med Kapitljem, Bregom, Kandijskim mostom, Rotovžem in Florjanovim trgom (v več variantah)... doda naj se temeljita ekonomska analiza posameznih variant in možnost postopne realizacije...«

Krajevna skupnost Center (iz zapisnika 7. seje Sveta in Nadzornega odbora KS):

»... pobuda (iz pisma županstva in Društva Novo mesto za obnovo in oživitev Narodnega doma) je bila ocenjena kot hvaljevredna... menimo tudi, da bi objekt moral biti namenjen dejavnostim, za katere je bil zgrajen, in predvsem za delo z mladimi...«

Gledališče in fakulteta

Marko Kostrevec, V Brezov log 33:

»... Najprej naj povem, da lepo pozdravljam misel o obnovitvi Narodnega doma in upam, da se bo to tudi čimprej zgodilo, saj bi bila prevelika škoda, če bi ostalo le pri besedah, tako kot že mnogokrat do sedaj. Nove mu mestu kot metropoli Dolenjske vsekakor manjka gledališče...«

Breda Dular, Pod Trško goro 69:

»... Ideje kar vrejo v meni... Razni krožki, od slikarskih in glasbenih do plesnih in pravljicnih, amaterske gledališke in glasbene skupine, razna svetovanja, podporne skupine, razna društva... sem pa na razpolago, če rabite pomoč (ni veliko, volja pa je)... važno je, da se tak krasotec uredi v prvotni ali pa še lepši

sijaj.«

Boštjan Japelj, Marjana Kozine 13:

»... Narodni dom naj bi po mojem predstavljal čas in namen, za kar je bil postavljen, čeprav so zdaj drugačni časi... v prvi vrsti naj bo namenjen kulturnim dejavnostim: gledališče, predstavitve novih literarnih del, klubski prostori za društva in organizacije...«

Marjan Zupanc, u.d.i.a., Ragovska ulica 36:

»... reorganizacija Narodnega doma kot gledališča je primerna tudi zaradi prostorskega položaja v mestu. Obujena bi bila žariščna točka... nova vsebina bi zagotavljala tudi ostale dejavnosti v Narodnem domu: cafe s čitalnico, klubski večeri, sprejemi (na nivoju mestne občine), kazina... parkiranje se v primeru gledališča enostavno reši na Glavnem trgu. Teater deluje v večernih urah, ko se trgovine na trgu že zapro in so parkirišča prazna...«

Andrej Golob, u.d.i.g., Dreččetova pot 14:

»Predlagam, da se stavba Narodnega doma nameni bodoči fakulteti za podiplomski študij z oddelki za arheologijo, zgodovino, restavracijsko in konzervatorstvo. Fakulteta tako lahko predstavlja zametek večkrat omenjane bodoče novomeške univerze v najzlahtnejšem smislu, kot humanistično usmerjena šola... Glede na mednarodni ugled Dolenjskega muzeja v strokovnih krogih predvidevam tudi mednarodno profesorsko in študentsko zasedbo...«

Mira Maljuna, direktorica KC Janeza Trdine (v obširnem gradivu, poslanem Projektnemu svetu za Narodni dom septembra 1998, zdaj priloženem mnenju o namembnosti Narodnega doma):

»... nekdanja dvorana v prvem nadstropju in bivša restavracija v pritličju naj se preuredita v kinodvorani – večja dvorana za komercialni filmski program, spodnja manjša pa za art filmski program... Ostali prostori v Narodnem domu (tu mislim predvsem mansardo) se namenijo neprofitnim kulturnim dejavno-

Predlog za Sklad je pripravljen

V skladu s pismom o nameri, ki sta ga spomladi podpisala župan Mestne občine dr. Tone Starc in predsednik Društva Novo mesto Tone Škerlj, so strokovne službe Mestne občine Novo mesto pripravile pravne temelje za ustanovitev Sklada za obnovo in oživitev Narodnega doma v Novem mestu.

V Skladu naj bi meščani, podjetja in občina zbirali denar, najprej za potrebne papirje, potem pa tudi za vse drugo.

Predlog bodo skupaj z ugotovitvami iz ankete in z zbranih idejnih pobud obravnavali in odločali svetniki občinskega sveta na eni od jesenskih sej.

stim...« **Sicer pa zaradi prostorskih možnosti v Narodnem domu:** »... dvorana bi lahko služila le potrebam lutkovnega gledališča in delovanju domačega polpoklicnega dramskega gledališča...«

Društvo 3 MINI IN BALTAZAR, skupina za gledališče:

»... Če je v Novem mestu (in upamo si trditi, da je) potreba po klasičnem repertoarnem gledališču po zgledu že obstoječih regionalnih gledališč po Sloveniji, se je treba zavedati, da potencialna dvorana v Narodnem domu ne bo rešila prostorskih zagat Doma kulture... Res pa je, da bi gledališču namenjena dvorana v Narodnem domu precej olajšala, predvsem pa dodatno odprla možnosti za širši gledališki izraz v Novem mestu...«

Med vsemi pošiljatelji pisnih predlogov za obnovo in oživitev Narodnega doma je pooblaščen skupina Društva in mestnega županstva izžrebala **nagradjenko Bredo Dular iz naselja Pod Trško goro 69 v Novem mestu**, ki ji pripada knjižna nagrada »Monografija Novega mesta«. Vsi ostali pošiljatelji pisnih predlogov prejmejo novomeški zbornik »Oblikovanje kulturnih ustanov in razvoj Novega mesta v kulturno središče Dolenjske«.

Izbral in pripravil:
M.MOŠKON

Pobuda našega društva, ki je leta 1997 predlagalo upravi Revoza, da bi tovarna avtomobilov omogočila uporabo peš poti ob Težki vodi in o čemer je Mitja Simič, odbornik Društva Novo mesto, pisal v 2. letošnji številki IZZIVA, je zaživela. Uprava tovarne avtomobilov je 4. julija povabila v proizvodne prostore kar lepo število svojih sosedov, članov društva in drugih meščanov. Razkazali so jim napredek, ki ga je tovarna dosegla po zadnjem obisku Novomeščanov, pred grmskim gradom pa je bilo nato slavlje. Revoz je uradno izročil mestu obnovljeno pešpot od grmskega gradu do Težke vode, ki jo je usposobila tovarna. Župan mestne občine dr. Anton Starc in predsednik uprave Revoza Michel Bouton (na sliki) odpirata začetek poti v parku pred gradom (Foto: Tone Gošnik)

Kako se lotevamo razsvetljave obrežij

Obveščena naj bo čim širša javnost

Obrežje Krke pod novo-meškim Bregom sooblikuje najznačilnejši pogled na staro mestno jedro. Glede na izredno pomembno vlogo, ki jo ima v prepoznavni prostorski podobi mesta, bi pričakovali, da bodo vsi posegi vanj kar se da pretehtani in utemeljeni ter da bo pri njih imela možnost tako ali drugače sodelovati (ali biti vsaj obveščena) čim širša strokovna in tudi laična javnost.

Mestna občina Novo mesto je očitno drugačnega mnenja, saj namerava izvesti razsvetljavo Župančičevega sprehajališča ob Krki kar na hitro, brez študij in projektov. Takšno urejanje je, če se dela prigrasijo na Upravni enoti, sicer morda res legalno, nikakor pa ne pomeni kvalitetnega prispevka k načinu urejanju mesta, še posebej njegovega

zgodovinskega jedra. Če gre res za interventni poseg, ki je namenjen večji varnosti večernih sprehajalcev, mora biti tudi ta izveden tako, da je prostorsko čim manj moteč, da bodo nezaželeni stranski učinki svetlobe čim manjši ter da bo intervencijo možno enostavno odstraniti oz. nadomestiti. Mestna občina Novo mesto pa bi se morala takoj lotiti izdelave strategije osvetljevanja starega mestnega jedra ter celovitega urejanja brežin Krke, kar bi bilo, kot vse kaže, še kako potrebno. MITJA SIMIČ

Zrcalo vsega sveta

...Dasiravno drži, da bi bil lahko kmalu ves svet eno samo neznansko vele-mesto, zrcali vsako mesto v odsevih tisočernih drobcev, vsakič znova zloženih v celoto, »...v malem ves svet...« (Fedja Košir, Zamisel mesta, 1993, ko navaja besede angleškega dramatika Shakespeara in njegove knjige: Rihard II-II 45: »...this little world...«)

JOŽA MIKLIČ

Za odgovor bi potreboval dva dni!

Kaj je danes Dolenjska?

Najbrž se vam zdi čudno to vprašanje, pa je žal s svojo vsebino zelo, zelo resno. Ko je jeseni Društvo Novo mesto organiziralo simpozij o zgodovini kulturnih ustanov v Novem mestu, sem vprašanje postavila dr. Stanetu Grandi, naši nesporni avtoriteti na področju novejših zgodovine. Nič se mu ni začudil in vsi prisotni so ga lahko slišali, da bi za odgovor na to vprašanje potreboval dva dni.

Prebivalci med Grosupljem in hrvaško mejo smo danes organizirani v več kot 15 občin. Vsaka občina ima svoj »fevd« in v njem je »bog i batina«. Kadar ji kaj ne hodi prav, skliče občinski predstavnik novinarsko konferenco in na njej pošlje »v zrak« proteste, zahteve ali prošnje, ki jih kdo sliši ali pa tudi ne.

Je to res optimalna lokalna samouprava? Ne, ni in to že ugotavljajo ljudje po vsej državi, res da s pomočjo gospodov iz Bruslja, kar pa je končno vseeno. Že pred leti je bil sprejet zakon o regionalnem razvoju in v njem stoji lepo napisano, da

se potrebe prebivalcev rešujejo le z načrtnim razvojem na širšem regionalnem območju.

Gre za optimalno rabo naravnih in danih možnosti, saj večina od nas popolnoma razume, da se na primer z gozdovi, s cestami, smetišči, z vinogradi, s študijsko knjižnico, z mednarodno športno dvorano in s podobnim ne da optimalno upravljati ali jih graditi v vsaki občini!

V Evropski skupnosti pa so še poudarili, da območja, ki se ne bodo optimalno razvijala, ne bodo mogla pridobivati sredstva pod ugodnejšimi pogoji iz njihovih strukturnih skladov.

Takoj sem pomislila na »oživiljeno Dolenjsko« in se seveda ustela. Tudi sedaj, ko imamo Agencijo za regijski razvoj, še vedno ne vem, za katere zadeve so se župani obvezujoče odločili, da jih bodo na Dolenjskem skupno uresničevali. Je to morda avtomobilska cesta, so to nova delovna mesta? Kaj pa četrt slovenska univerza, poklicno gledališče?

Vedno delavni Andrej in dinamična Hermina sta mi že dvakrat omogočila so-

delovanje v »strateški delavnici razvoja«. Strokovno podkovani udeleženci iz vseh koncev in krajev so kot delujoči vulkan bruhali ideje, predloge in zahteve o tem, kako lahko oživimo Dolenjsko, kdo in kaj naj naredi, da bodo strokovnjaki ustvarjali tu, na Dolenjskem in da bo tudi tu vedno več kapitala, potrebna za ustvarjanje optimalnih razmer stalno učeče se družbe.

Pa se na Dolenjskem ni nič premaknilo na bolje v organiziranju regije po vseh »izbruhih« strokovne in laične javnosti, novih zakonih in vključevanju v EU, pri čemer bi lahko veliko pridobilo prav Novo mesto kot tradicionalno gospodarsko in kulturno središče Dolenjske.

IZZIV – pobaraj o tem pristojne in zato plačane pooblaščenke občin na Dolenjskem! Morda so se v regionalnem razvoju že pokazali kakšni učinki, o katerih nam mediji ne poročajo in

zato tale prispevek nehote koga žali. Če pa učinkov še ni, naj IZZIV izzove mlado in staro, da se bo bolj pobrigalo za svojo boljšo prihodnost!

Naslov prejemnika

Mestni rotovž – zakleti grad – pa še vedno čaka svojega princa, da mu bo vdihnil življenje, za kakršno je bil postavljen (Foto: T. Gošnik)